

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum Deus possit facere infinita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

nus intellectus per vnā speciē cognoscit oīa : vnde A
simul & vno intuitu est eius cognitio de oībus, &
sic nō cognoscit multitudinem fm ordinē partiū
multitudinis, & sic pōt infinitā multitudinē cogno-
scere nō p viā infiniti. s. n. per viā infiniti cognosce-
ret, vt acciperet partē multitudinis post partem, nū
quam veniret ad finē, vnde nō pfecte cognosceret.
vnde concedo simpliciter, q̄ Deus cognoscit actū
infinita absolute, nec ipsā infinita adæquantē intel-
lectū eius, sicut ipse a se cognitus suū intellectū adæ-
quat, q̄ a se sētia in infinitis creatis est finita, quasi in-
tēsiue, sicut albedo in corpore infinito, essentia autē
Dei est infinita oībus modis: & fm hoc oīa infini-
ta sunt Deo finita, & sunt cōprehensibilia ab ipso.

AD PRIMVM ergo dicendū, q̄ fm hoc dī aliquid
finita sciente, quia scitur quod intellectum sciētis
non excedit, vt aliquid eius sit extra intellectum
scientis: sic enim habet se ad intellectum sciētis per
modum finiti, nec est inconueniens hoc accidere
de infinito quod non per viam infiniti scitur.

AD SECVNDVM dicendū, q̄ sciētia simplicis noti-
tiae & visionis nullā differentia importat ex parte
sciētis: sed solū ex parte rei scitae: dī. n. scientia visi-
onis in Deo ad similitudinem visus corporalis, q̄ res
extra se positas intuet: vnde per scientiam visionis
Deus scire non dicitur, nisi quā sunt extra ipsum, q̄
sunt vel præsētia vel præterita uel futura: sed scien-
tia simplicis notitiæ, ut supra probatum est, etiam
est eorum quæ nec sunt, nec erunt, nec fuerunt, nec
alio modo scit Deus ista & illa. vnde non est ex par-
te sciētis quod Deus infinita non videat: sed ex
parte ipsorum visibilibus quæ non sunt: si vero esse
pōnerentur infinita uel actu uel successiue, procul-
dubio ea Deus cognosceret scientia uisionis.

AD TERTIVM dicendū, q̄ visus proprie est quidā
corporalis sensus: vnde si nomē visionis ad immate-
riale cognitionē transferat, hoc non erit nisi meta-
phorice, in talibus autē locutionibus fm diuersas si-
militudines in rebus repetitas diuersa est veritatis
rō: vnde nihil prohibet aliquando omnem scientiā
diuinam uisionem dici: aliquādo vero solam illam,
quæ est præsētia præteritorum & futurorum.

AD QVARTVM dicendū, quod ipse Deus per
suam essentiam est similitudo rerum omnium &
propria vniuersiuitate. vnde in Deo non dicuntur
esse plures rationes rerum nisi secundum diuersos
respectus eius ad diuersas creaturas, qui quidem re-
spectus sunt relationes rationis tantum: non autem
est inconueniens relationes rationis multiplicari in
infinitum, vt Auic. dicit in Metaphysica sua.

AD QVINTVM dicendū, q̄ per transitio importat
motum de vno in aliud, & quia Deus non discurrē-
do cognoscit omnes partes infiniti, siue cōtinui si-
ue discreti: sed vno simplici intuitu perfecte infini-
tum cognoscit, nec tamen infinitum intelligendo
pertransit. Ad sextum dicendū, sicut ad primum.

AD SEPTIMVM dicendū, q̄ ratio illa procedit de
infinito priuatiue dicto: quod solū in quantitati-
bus inuenitur, omne enim priuatiue dictum est im-
perfectum, non autem procedit de infinito negati-
ue dicto: quomodo Deus infinitus dicitur: hoc enim
perfectum est, ut aliquid per nihil terminetur.

AD OCTAVVM dicendū, q̄ rō illa pbat q̄ infinitum
cognosci nō pōt p viā infiniti, q̄a quamcumq; par-
tē quantitatis eius acceperis cuiuscūque mensuræ
semper erit aliqd accipere de ipso: sed Deus non hoc
mō cognoscit infinitū ut trācat de parte in partē.

AD NONVM dicendum, q̄ illud quod est infinitū
quantitate, habet esse finitū, vt dictum est, & secun-
dum hoc diuina scientia potest esse infiniti mēsurā.

AD X. DICENDū, q̄ rō mensurationis cōsistit in hoc,
q̄ fiat certitudo de quāritate alicuius determinata:
sic autē Deus infinitū nō cognoscit, vt sciat aliqū
eius quantitātē determinatā: quia eam non habet.
vnde non repugnat rōni infiniti, q̄ ad Deo sciatur.

ARTICVLVS X.

Utrum infinita Deus efficere possit.

DEIMO quaritur, & fuit quæsitū incidēt, vtrū
Deus possit facere infinita. & vī q̄ sic, rationes
enim in mente diuina existētēs sunt factiue rerum,
nec vna impedit aliam a sua actione. cum ergo sint
infinita rationes in mente diuina, possunt ex eis cō-
sequi infiniti effectus diuina potentia exequente.

¶ 2 Præ. Potentia creatoris in infinitum excedit
potentiam creaturæ: sed de potentia creaturæ est,
vt producatur infinita successiue. ergo simul Deus
potest producere infinita.

¶ 3 Præ. Frustra est potentia quæ non reducit ad
actum, & maxime si ad actum reduci non possit: sed
potentia Dei infinitorum est. ergo frustra esset talis
potentia, nisi actu posset facere infinita.

SED CONTRA est, q̄ Seneca dicit, Idea est exēplar
rerum quæ naturaliter sunt: sed non possunt natu-
raliter esse infinita, & ita nec fieri, vt videtur, quia
quod non potest esse, nec fieri, ergo in Deo infini-
torum non erit idea: sed Deus nihil potest operari
nisi per ideā. ergo Deus nō potest operari infinita.

¶ 2 Præ. Cū dī Deus creare res, nihil nouū ex parte
creantis ponitur: sed ex parte creaturæ tātū, vñ hoc
idē vī esse dictū Deū creare res, q̄d res exire in esse
a Deo. ergo eadē rōne Deū posse creare res, idē est
q̄d res posse exire in esse a Deo: sed res infinita non
pōt fieri, quia non est in creatura potentia ad actū
infinitum. ergo nec Deus pōt infinita actu facere.

RESPON. Dicendum, q̄ dupliciter inuenitur infi-
niti distinctio: vno modo distinguitur per potētiam
& actum: & dī infinitum potentia, q̄d semper in suc-
cessione cōsistit, vt in generatione corporum, &
in diuisione cōtinui, in quibus omnibus est poten-
tia ad infinitū semper vno post aliud accepto: actu
autem infinitum, sicut si pōneremus lineam termi-
nis carentem. Alio modo, distinguitur infinitum in
per se & per accidēs, cuius distinctionis intellectus
hoc modo patet: infiniti enim ratio, vt dictum est,

quantitati cōgruit, quantitas autem per prius dicitur
de discreta quantitate, quā de continua & ideo
ad videndum qualiter sit per se & per accidēs infini-
tum, cōsiderandum est, q̄ multitudo q̄nq; requiritur
per se, quandoq; vero per accidēs tantū: per
se quidem multitudo requiritur, vt patet in causis
ordinatis & effectibus, quorum vnum habet depen-
dētiam essentialē ad aliud: sicut anima mouet calo-
rem naturalē, quo mouentur nervi & musculi,

quibus mouētur manus, quæ mouent baculū, quo
mouetur lapis: in his. n. quodlibet posteriorū per se
dependet a quolibet præcedentiū: sed per accidēs
multitudo inuenitur, q̄n omnia, quæ in multitudine
cōtinentur quasi loco vnius ponuntur, & indiffe-
rēter se habēt siue sit vnū, siue multa, siue pauciora,
sicut si ædificator facit domū, in cuius factione plu-
res ferræ cōsumūtur successiue. multitudo ferrarū
nō requirit ad factionē domū, nisi p accidēs ex hoc
q̄ vna nō pōt semp durare, nec differt aliqd ad do-
mū quotcūq; ponant, vñ nec vna earū habet depē-
dentiam.

Quæst. disp. S. Tho. QQ den.

In corp. seci

1. par. q. 15. art. 3.

Lib. 8. epist. 66. par. 1. au. te. me.

Art. preced.

Art. preced.

Lib. 3. par. 1. au. te. me.

dentiam ad aliam: sicut erat quod multitudo requirebatur per se. Secundum hoc ergo, de infinito varia opinioniones processerunt. Quidam, in antiqui Philosophi posuerunt infinitum in actu non solum per accidens, sed per se, volentes quod infinitum esset de necessitate eius quod ponebant principium, unde etiam processum causarum in infinitum ponebant: sed hanc opinionem Philosophi reprobat in 2. Meta. & in 3. Phy. Alij vero Aristotelem sequentes concesserunt, quod infinitum per se inueniri non potest neque in actu, neque in potentia: quia non est possibile quod aliquid essentialiter dependeat ab infinito: sic enim eius esse non quia completetur: sed infinitum per accidens posuerunt non solum esse in potentia, sed in actu: unde Algazel in sua Metaphysica, ponit animas humanas a corporibus separatas esse infinitas, quia hoc secundum ipsum sequitur, ex hoc quod mundus secundum ipsum est aternus: nec hoc inconueniens reputat, eo quod animarum adiunctum non est aliqua dependentia, unde in multitudine illarum animarum non inuenitur infinitum nisi per accidens. Quidam vero posuerunt quod infinitum actu, nec per se, nec per accidens esse potest: sed solum infinitum in potentia, quod in successione consistit: ut dicitur in 5. Physic. & haec est positio Comment. in 2. Meta. sed hoc quod infinitum esse actu non possit, potest contingere ex duobus: vel quia esse actu repugnat infinito ex hoc ipso, quod infinitum est, vel propter aliquid aliud, sicut moueri repugnat triangulo plumbeo, non quia triangulus, sed quia plumbeus: si ergo infinitum actu esse possit secundum rei naturam, secundum eam opinionem, vel si etiam esse non possit impedire aliquo alio, quam ipsa ratione infiniti, dico quod Deus potest facere infinitum actu esse: si autem actu esse repugnet infinito secundum rationem suam, tunc Deus hoc facere non potest, sicut non potest facere hominem esse animal irrationale, quia hoc esset contradictoria simul esse. Vtrum autem esse actu repugnet infinito secundum rationem suam vel non, quia incidet hic motum est, discutendum alias relinquatur ad praesens.

Ad argumenta autem vtriusque partis respondendum.

Ad primum ergo dicendum, quod rationes quae sunt in mente diuina, non producuntur in creatura secundum modum quo sunt in Deo, sed secundum modum, quem patitur ratio creaturae: unde quis sunt immateriales, tamen ex eis res in esse materialia producuntur: si ergo de ratione infiniti sit, quod non sit simul in actu, sed in successione, ut Philosophi dicunt: tunc rationes infinitae quae sunt in mente diuina non possunt se in creaturis conficere omnes simul, sed secundum successione, & sic non sequitur esse infinita actu.

Ad secundum dicendum, quod virtus creaturae dicitur aliquid non posse dupliciter: uno modo, ex virtutis defectu, & tunc de eo quod creatura non potest, recte arguitur quod Deus possit. Alio modo, ex eo quod illud quod creatura impossibile dicitur in seipso, quandam repugnantiam continet, & hoc sicut nec creaturae sic nec Deo est possibile, ut contradictoria esse simul, & de talibus erit impossibile infinitum esse actu, si esse actu rationi infiniti repugnet.

Ad tertium dicendum, quod frustra est quod non pertinet ad finem ad quem est, ut dicitur 2. Physic. unde ex hoc quod potentia non reducitur ad actum, non dicitur esse frustra, nisi in quantum effectus eius, vel ipse actus diuersus ab ea existens est potentiae finis: nullus autem diuinae potentiae effectus est finis ipsius, nec actus eius est diuersus ab eo, & ideo ratio non procedit.

A comment. v. vique ad 13. tom. 3. & 8. Phy. comm. 84. tom. 3.

Comment. 11.

Comment. 26. tom. 3.

Ad primum vero quod obicitur in contrarium dicendum, quod quamuis secundum naturam non possint esse infinita simul, possunt tamen fieri, quae esse infinita non: consistit in simul essendo: sicut sicut ea quae sunt in fieri, ut dies & agoni, ut in 3. Physic. dicitur: nec tamen sequitur quod Deus sola illa potest facere quae naturaliter sunt: idem enim secundum praedictam assignationem accipitur secundum praedictam cognitionem quae est ex hoc quod determinatur a diuina voluntate ad actum: potest enim Deus voluntate sua multa alia facere, quam quae ab ipso determinata sunt.

Ad secundum dicendum, quod quamuis in creatione nihil sit nouum nisi quod est ex parte creaturae, tamen creationis nomen non solum hoc importat, sed etiam quod est ex parte Dei: significat enim diuinam adionem quae est sua essentia, & conuenit effectum qui est in creatura, qui est acceptio a Deo: unde non sequitur quod Deus in creatura potest aliquid idem sit quod aliquid potest creatura: sed aliam autem quae creatura est nihil creat potest, nisi creaturae potentia praexistat, quod est potest materiam aeternam: unde quamuis potentia creaturae non sit ad hoc quod sit infinita actu, tamen hoc remouet quod Deus possit infinita actu facere.

Ad tertium dicendum, quod quae sunt in mente diuina, non producuntur in creatura secundum modum quo sunt in Deo, sed secundum modum, quem patitur ratio creaturae: unde quis sunt immateriales, tamen ex eis res in esse materialia producuntur: si ergo de ratione infiniti sit, quod non sit simul in actu, sed in successione, ut Philosophi dicunt: tunc rationes infinitae quae sunt in mente diuina non possunt se in creaturis conficere omnes simul, sed secundum successione, & sic non sequitur esse infinita actu.

Ad primum ergo dicendum, quod rationes quae sunt in mente diuina, non producuntur in creatura secundum modum quo sunt in Deo, sed secundum modum, quem patitur ratio creaturae: unde quis sunt immateriales, tamen ex eis res in esse materialia producuntur: si ergo de ratione infiniti sit, quod non sit simul in actu, sed in successione, ut Philosophi dicunt: tunc rationes infinitae quae sunt in mente diuina non possunt se in creaturis conficere omnes simul, sed secundum successione, & sic non sequitur esse infinita actu.

Ad secundum dicendum, quod virtus creaturae dicitur aliquid non posse dupliciter: uno modo, ex virtutis defectu, & tunc de eo quod creatura non potest, recte arguitur quod Deus possit. Alio modo, ex eo quod illud quod creatura impossibile dicitur in seipso, quandam repugnantiam continet, & hoc sicut nec creaturae sic nec Deo est possibile, ut contradictoria esse simul, & de talibus erit impossibile infinitum esse actu, si esse actu rationi infiniti repugnet.

Ad tertium dicendum, quod frustra est quod non pertinet ad finem ad quem est, ut dicitur 2. Physic. unde ex hoc quod potentia non reducitur ad actum, non dicitur esse frustra, nisi in quantum effectus eius, vel ipse actus diuersus ab ea existens est potentiae finis: nullus autem diuinae potentiae effectus est finis ipsius, nec actus eius est diuersus ab eo, & ideo ratio non procedit.

Com. tunc

Com. con.

K